

MIT TEHETÜNK? VESZÍTETTÜNK. A CIGÁNYOK PERSZE ÖRÜLNEK. GYÖNGYÖSPATAI RIPOORT

Tamás bácsi zsemlét oszt

Mintha csak a sors rendezte volna így: egyik oldalon a Kisboldogasszony-templom a XII. századból, az összetartó, imádságos gyöngyöspatai nép büszke szimbóluma. Vele szemben pedig, jókora kőhajításnyira az 1970-es években betonból, vasból gányolt szocreál bolt, a helyi cigánytelep bástyája, világítótornya. Farkasszemet néznek, feleselnek egymással...

SZÖVEG FRANKA TIBOR
FOTÓ VOGT GERGELY

Az Európában is páratlan Jessze fája ol-tárral díszített istenházában nyolc évszázada adnak hálát az Úrnak a mai napig az itteni magyarok, vasárnaponként több százán szoronganak a szentmisén. Szemben, különösen az „iskolai szegregált-ságban voltunk” nyerteseinek jutalom-átvétele óta, az étellel és itallal rogyásig

megrakott roma világítótorony látogatottsága is – igaz, nem a lelki kényszertől meg az üdvösség éhétől úzterve – ugyan-csak látványosan és zajosan megugrott mostanában.

A két szimbólum, az ősi büszkesé-gé és az igaztalan megaláztatásé között kanyargó főúton lehorgasztott fejjel, de ökölbe szorult kézzel járnak a patai pol-gárok. *Czafik Ferenc* már nyugdíjas, még-is nagy horkantással mondja:

– Ebből botrány lesz! A cigányok rö-högnek a markukba, bemutatnak nekünk az utcán, mintha a mi szégyenünk lenne.

Feljebb a főúton a legszigorúbb koc-smáros, aki rendetlen embert nem tűr meg a söntéspultnál, keseridegesen vágja ar-cunkba:

– Ez nem maradhat így! Mindig a Fi-deszre szavazok, ezért azt várom tőlük, most aztán ne engedjék el Gyöngyöspata kezét, ne hagyjanak igaztalan szégyen-

Hevér Lászlóné

Maka Attila

ben bennünket. Emberi, erkölcsi jóvátételt várunk, de gyorsan, mert a türelmünk elfogyott.

Elfogyott a türelem? Annál rosszabb a helyzet.

Nem hiányzik a balhé

– Valahol valakik ezt már előre kitervelték, mert pénz meg politika van mögötte, és meggyaláztak bennünket. Mit tehetünk? Veszítettünk. A cigányok persze örülnek – mondja a városi hivatal portáján az egyik vállalkozó, miközben a polgármesterre várunk.

Mikor Hevér Lászlóné városvezetőtől azt kérdezem, miért csendesek, miért viselik hangtalanul a várost ért aljas támadást, azaz miért hallgatnak, mint a bűnösök, csak annyit válaszol:

– Kinek hiányzik a balhé? Fel tudnánk idegesíteni egymást, az meg jót nem hoz. Anélkül is feszült a helyzet.

A Jobbik 2011-es emlékezetes vonulási óta folyamatosan lecigányozza Patát, most pedig, hogy a Ballik szállta meg a terepet, és több mint félszáz roma pénzt kapott azért, mert nem volt hajlandó iskolába járni meg normálisan viselkedni, most újjakkal ragasztják felül az azóta kissé megfakult címkéket.

Érthető a testület józan visszafogottsága, mégis azt mondogatják az emberek: „Büntelenül ne hallgassunk!”

Híre is ment, különösen mióta Horváth László fideszes képviselő vette kezébe a szégyenteljes ügyeket, hogy a helyi civil egyesület, az Együtt Gyöngyöspatáért Baráti Kör nem hajlandó magára venni dr. Román Tamás bíró és a Kúria szerintük koncepció balítéletét.

– Mit ugrálnak, a bíró is megmondta, hogy szegregálásban voltunk, oszt annyi – összegzi kifelé jövet, de még a hivatal előtt egy állig tetovált középkorú férfi, miközben királykék BMW-je ajtózárat csipogtatja. – Az én lánykám is kapott kétfélmilliót, az első már itt is van. Elmúlt 22 éves, tudja, mire kell költeni. Akkor most minek járkál meg nyomoz az a Horváth Laci? Hát nem is itt lakik!

Más másként látja a dolgot.

– A cigányok megint elárulták a várost júdás pénzért. Azok fenekednek, akik magyar gyerekeket vertek az iskolaudvaron, pénzt szedtek a WC előtt, uzsonnát loptak, tanárt gyaláztak. Nem nyugszunk bele, ennek itt nincs vége – emelkedik fel a kerti padról Maka Attila, a baráti kör elnöke. – A feleségem itt tanított, de az egyik nagymama, az Emma odament hozzá az iskolában, és arcul csapta. Most a szomszédos Szücsiben tanít.

Eddig több mint hatvan szülő, köztük cigányok is, mondta jegyzőkönyvbe felhárborodását és azon követelését, hogy a kormány állapítsa meg az illetékes hatóságok bevonásával a valós tényeket, nevezzzék meg az igazi felelősöket, és a bíróságok által jogtalanul elítélt város valódi áldozatai, a magyar gyerekek kapjanak – nem készpénzt, hanem – például számítógépes pluszképzéseket és szakköri foglalkozásokat.

– Azt is kértük, több mint ezren a kormánytól, hogy mint eddig, továbbra is segítsen bennünket a fejlődésben, mert nem mi játszottuk el megalázó liberális forintokért a város becsületét. Gyöngyöspata eddig is számos fejlesztési lehetőséggel tudott élni, például bölcsődeépítés, az óvoda és a művelődési ház felújítása, az iskola és a városi hivatal rendbetétele, sorolja a térség fideszes országgyűlési képviselője, Horváth László. – Most sokkal inkább azon gondolkodunk a helyiekkel közösen, hogy miképpen és mielőbb állítsuk helyre a település régi jó hírnevét, hiszen a baloldal és az úgynevezett jogvédők szitokszóvá züllesztették Gyöngyöspatát.

„Vulkánkitörés előtt állunk! Nézzék meg a várost!” – méltatlankodnak sokan, míg

mások inkább beletörődve félrehúzódnak: nekik ugyan nem hiányzik, hogy reggelre fél téglával verjék be az ablakukat.

A pénznek nincsen szaga

Nemcsak a telep kapujának tartott közért forgalma lendült a megnövekedett hangerővel együtt nagyot, hanem a gyöngyösi Tescóé meg a környék használtautó-kereskedései is. Már annak is van autója a telepen, akinek jogosítványa sincs.

– Higgye meg, nekem sem hiányoznak, de ha már van mit, azt nálam költsék el – veti oda a maszk alól az egyik boltos asszony.

A városi kisvendéglős hasonlóan elnéző, mert szerinte mostanság a cigány fogyasztó a legjobb vendég: drága pizza, sok chips és még több sör!

Horváth László képviselő úr mesélte, amikor a közértili sorállás közben az egyik nénike hangosan rácsodálkozott a mellette álló roma asszony csupa jóval megpakolt bevásárlókosarára, az foghegyről vetette oda: „Dolgozzanak a parasztok!”

Felháborodást keltett a városban az is, amikor az egyik Pusoma lány, aki szintén „oktatási károsult”, a saját gyerekét tette ki a Facebookra, amint éppen húszezresekkel játszik. Ebből előbb pofozkodás lesz, aztán tömegverekedés, végül serken a vér, jósolják a sértett bölcsék.

Nyaktörő lejtőn fut le az út a „cigány közért” mellett a telepre, és ott már aszfalt sincs rajta. Térdig érő gazból kilátszó, szakadt fotelokban vagy autóüléseken múlatják az időt, leginkább árnyékban,

mert akkora a hőség, hogy a tűző napon még a sánta kutya is a földig lógó nyelvére taposna. Miközben gödröket, sített, használt gyerekpelenkák kupacait kerülgetjük, az autórádió vidáman csacsogja: „ma, július 30-án ünnepeljük a barátság világnapját, kedves hallgatónk!”

– Mi az, főnök? Valami baj van? – néz ránk az egyik gangról, asszonya mellől a porta gazdája, aztán unottan tovább szotyolázik. – Azért talál idehaza, mert tegnap fejeztük be a házépítést Angyal földön – bök az új ablakot vízszintező társára. – Mi hajnalban kelünk, autóval indulunk Pestre dolgozni, és csak este érünk haza. Nekem nem kell senki pénze, én a 250 ezret is megkeresem havonta. Hülye, aki ötvenezerért elmegy közmunkára. Dolgozzon meg érte minden cigány. Nekem Isten bizony az a bajom, hogy nem tudok kitörni innen.

Az asszony, miközben az ablakkal bíbelődő társának sodor cigarettát, nem veszi jó néven, hogy minden cigányt „egy kalap alá vesznek a parasztok”. Igenis, az

ő gyerekei a pásztói Eglo-gyárban dolgoznak, a legkisebb pedig rendszeresen jár az iskolába, mert rajta tartja a szemét. És az sem igaz, hogy minden roma, aki szegregálásban volt, az elveri az ingyenpénzt. Nézzek csak körül, szállítják a sódert meg a gerendát.

Éz a család valamiért lemaradt a követelők listájáról, ezért őket nem is árazta be Román Tamás bíró úr, de akit igen, az fennhangon hirdeti:

– Jogosan kaptuk a pénzt! Fizessenek csak a parasztok, ha Gyöngyöspata csődbe megy, akkor is! Rá kell kötelezni őket, hogy megértsék, a házi disznó sem fér meg a vaddisznóval, de szokjon hozzá!

Hígulás

Bizonyára a település névadója, *Pata* vezér, aztán az első aranyforintot Selmebányán verető királyi tárnokmester, *Neksei Demeter* vagy később az ugyancsak innen származó *Patai (Klein) József*, a zsidó haszidizmus egyik jeles képviselő-

je ugyancsak értetlenül állnának a három frontvonalban egymás ellen harcoló partaiak láttán. Az egyikből az érdemtelenül díjazottak, a másikkól az ingyenpénz osztásából kihagyottak, a harmadikkól az előbbieik károkozásának terhét kényszerűen viselő többség rázza az öklét az ég felé. Elszántan beásták magukat.

Azt is világosan láthatnák a híres elődök, hogy a jogvédő bozótharcosok agitációjának köszönhetően a cigányok érzékenyítése annyira jól sikerült, hogy a felelősség írmagját is kiirtották belőlük, tisztelet a kivételnek. Némelyiknek annyira átmosták az agyát, hogy a cigányságát kivételezett népként akarja megélni, akit a nem cigányoknak kell eltartani. Ha kötelesség, akkor roma, ha előny, akkor magyar. Váltófutásuk felháborító helyben járás.

– A *Kádár*-rendszer szigorú volt velük, mert dolgozniuk kellett, ha nem akartak közveszélyes munkakerülésért börtönbe kerülni – ismerteti a közelmúltat *Maika Attila*. – Egy osztályba négyen-öten

jártak, közülük most is vannak barátain. A szülők munkásbuszra ültek, vagy kosarat fontak, a tehetségesek pedig még külföldre is eljártak zenélni. Legalább tucatnyi család, vállalkozók, autószerelők élnek a városban, most is megbecsülésben, akik szintén szügyellik, amit a telepí cigányság művel, és akik szintén más iskolákba hordják a gyermekeiket.

A kulturált magyar cigányzenészek arany mandzsettagombos, csokornyak-kendős fehér ingben, egy szál hegedűnóval is rendet tartottak közöttük. Igaz, adódott eset az 1970-es években, amikor a Bem utca végén a Kecsekő-parti cigánytelepet megszállta a kádári rendőrség, és a közegészségügyiek sebtében felállított sátrában mindenkit kötelezően megfürdettek. Aki nyavalygott, a rendőrök karjaiban köttött ki.

Később a zenészek, a dolgos családok kihaltak vagy elköltöztek, ráadásul 1990-től többé dolgozni sem volt kötelező, igaz, a nagy gyárak bezárásával, a tsz-ek megszűnésével eleinte munka is alig akadt. Felhígult a magyar társadalom, akár a múlt heti gulyásleves, miután vizet öntöttek hozzá. Sajnos, a közel egymilliós roma kisebbség egy része azóta sem találja, igaz, nem is keresi a helyét, törvényes boldogulását. Úszkál, mint zsírfolt a leves színén.

– Először a Jobbik fölözte le Gyöngyöspatát és húzotta belőlünk politikai hasznát, hiszen *Vona Gábor* gyöngyösi, *Sneider Tamás* pedig ecsédi származású – idézi 2011-et a baráti kör elnöke. – Aztán *Oszkár*, a bábjuk, a mi polgármesterünk nagyot bukott, a nyomában pedig megjelentek balról a TÁSZ meg a *Soros* támogatta esélyegyenlőségi aktivisták és ügyvédek. Évek óta idejár Pestről, nem tudom, ki fizeti, egy *Léderer Tamás* nevű jötevőjük, aki sokszor hoz élelmiszer-csomagokat, ruházatot és osztogatja a telepen, miközben egy régi parasztházban tanodát is nyitott. Szerintem ő és az egyik helyi tanárnő, *Nagy Laura* a telepí cigányság mentorai. Léderer persze nemcsak csomagot, de észet is osztogat, ha értik, mire gondolok. Felkészíti őket, tanácsokat ad nekik, táborokat szervez, szóval Léderer az állandó balliberális jelenlét Gyöngyöspatán.

Visszamegyünk a telepre Léderert keresni. Mindenki ismeri, de senki sem tudja, hol van a Zsemlés Tamás, ahogyan a cigányok becézik. Egyikük, a hetedikes *Renátó* haragszik rá, mert idén is szervezett ingyen buszos kirándulást, de ketten is lemaradtak a pataiak közül, pedig idegen gyerekek is ültek a buszban.

Horváth László fideszes képviselő jogászok segítségével vizsgálta át a *dr. Román Tamás* bíró vezette tárgyalások jegyzőkönyveit. Feltűnő például, hogy a legtöbb felperes vallomása hasonló, mintha betanították volna őket. *B. Vivien* például, aki 16 évesen csak a 6. osztályig jutott, mert 2024 órát, azaz két tanévet hiányzott, mégis 3,3 milliós kártérítést kapott, vagyis: az ítélet alapján két évig úgy szegregálták, hogy ott sem volt. Felvetődik a tárgyilagos mérlegelés kétsége

például abban is, hogy a védelem szakértők bevonását indítványozta az érintett tanulók alapképességei tekintetében, de Román bíró úr az indítványt elutasította. Ugyanakkor az ítélet egyértelműen kimondja, hogy a tanulók mindegyike helyre nem hozható lelki károkat, ezáltal egytől egyig életvesztést szenvedett. Az Együtt Gyöngyöspatáért Baráti Kör vezetője szerint a gyanúsan egyoldalú bírói hozzáállás árnyékot vethet

Román Tamás szakmai és emberi tevékenységére, de ami ennél is szomorúbb, árnyékot vetett Gyöngyöspata városára, a kormányra, végül pedig Magyarországra. Felháborítónak tartják azt is, hogy a Kúria az ítélete előtt nem bővítette ki az igazságkeresést. Mivel érzésük szerint Román bíró úr úgy táncolt, ahogy a romák füttyültek, az egyesület a teljes peranyag feldolgozását követően mérlegelni fogja, hogy panasszal éljen az Országos Bírói Kamaránál. ■

– Pofára dolgozik Zsemlés Tamás bácsi – mondta a gyerekek.

A cigány tanoda vaskapuja tárva-nyitva. Előtte hulladékkal teli vashordó, az udvaron szemét, az omladozó parasztház falai összefirkálva, a megviselt ajtó zárva. Ugyancsak riglizett kovácsoltvas kapu meg egy vérszomjas kutya állja az utunkat Nagy Laura tanárnő portája előtt is. Kitaró kiabálásunkra kényszeredetten előjön a fiatalasszony, aki először a mellettünk parkoló új terepjárójára tekint, nem esett-e baja.

– Azt mondják, ön és Léderer irányítják azokat a cigányokat, akik bírósághoz fordultak, és akik csinálják a balhékat – szólítjuk meg.

– Nem érdekel, mit mondanak, de nem is érek rá foglalkozni magukkal, mert bent van a két gyerekem.

– Azt is mondják, miközben ön a cigányoknak keres szabadon álló ingatlanokat, aközben üzletel is velük, de amikor az édesanyja háza melletti portát árulták, akkor azt kérte tőlük, csak cigánynak ne adják el, mert félti tőlük az édesanyját...

– Beszéljenek, amit akarnak, engem nem érdekel. Ebből semmi nem igaz! Mi csak békés egymás mellett élést akarunk a faluban, mert ez még nem város. Erre fogom nevelni a gyerekeket is ösztől az iskolában.

– A saját gyereket is, ha eléri az iskoláskort?

– Ha nem jön közbe semmi – mondja elgondolkozva –, akkor igen.

Más nem így van vele. Összesen kilenc roma jelentkezett a patai első osztályba,

ugyanakkor tíz nem roma a gyöngyösi, illetve a szücsi iskolába. Várhatóan, mint eddig a 240 millióból felújított és tanuszodával bővített intézményben, összesen 79-en tanulnak majd, közülük négyen nem cigányok, miközben több mint 80 gyereket naponta utaztatnak a szülők, noha az iskolában akár 200 tanuló is kényelmesen elférne. Sőt, világszínvonalú körülmények között tanulhatna, ha lehetne tanulni. Erre mondta az egyik szülő:

– A történetek után pláne nem vagyok hajlandó cigány iskolába járattatni a gyermekemet, kerül, amibe kerül. Nem tűröm, hogy minket, a többséget a kisebbség szegregáljon. Akik csak esznek, szülnék és követelnek, azokkal nem leszünk közös fedél alatt.

A városka kihaltan liheg a rekkenő hőségben. Két szimbóluma közül az egyik, a közért előtt lerobbant szemetesautó körül kergetőznek a gyerekek, nyomukban sánta kutya bucskáz. A lépcsőkön fiatalok állnak körbe egy lila, vödör alakú zenehengert, *Gáspár Laci* bömből belőle. Néhány telepí felnőtt is előkerül, és most már közösen, dacos elszántsággal mérik végig a nem odavalló, gyanús idegent.

A másik szimbólum, a Kisboldogasszony-templom hűs, hitet és erőt sugárzó falai akár ősidők óta, most is visszavernek minden forróságot. A torony mint Isten vigyázó és óvó karja emelkedik Gyöngyöspata fölé. A templomajtó pedig folyamatosan tárva és nyitva mindenki előtt. Van remény. ■